

Урок 6

ВЪПРОСИТЕЛНИ, ОТНОСИТЕЛНИ, НЕОПРЕДЕЛИТЕЛНИ, ОТРИЦАТЕЛНИ, ОБОБЩИТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ

I. Граматика в таблици

В тази група от местоимения въпросителните са тези, от които се образуват формите на останалите местоимения. Значение на местоименията:

- въпросителни – заместват названия на неизвестни обекти, на техни признаци;
- относителни – връзка между подчинено изречение с главно и заместват име или местоимение, употребено в главното изречение;
- неопределителни – заместват названия на неопределени обекти и признаци;
- отрицателни – отричат наличието на обекти и признаци;
- обобщителни – означават обобщено всеки обект или признак от дадено множество.

Всички местоимения от тази група се изменят по род и число.

		Въпросителни	Относи- телни	Неопре- делителни	Отрица- телни	Обобщителни
за ли- ца и пред- мети	м.р.	кой	който	някой	никой	всякой, всеки
	ж.р. ед.ч.	коя	която	някоя	никоя	всякоя, всяка
	ср.р.	кое	което	някое	никое	всякое, всяко
	мн.ч.	кои	които	някои	никои	всякои, всеки
за при- знаци	м.р.	какъв	каквото	някакъв	никакъв	всякакъв
	ж.р. ед.ч.	каква	каквато	някаква	никаква	всякаква
	ср.р.	какво	каквото	някакво	никакво	всякакво
	мн.ч.	какви	каквито	някакви	никакви	всякакви

		Въпросителни	Относителни	Неопределителни	Отрицателни	Обобщителни
за притежание	м.р.	чий	чийто	нечий	ничий	
	ж.р. ед.ч.	чия	чиято	нечия	ничия	
	ср.р.	чие	чието	нечие	ничие	
	мн.ч.	чии	чиито	нечии	ничии	
за количество		колко	колкото	няколко	николко	всичкия(т) всичка(та) всичко(то) всички(те)

Внимание!

Когато местоименията се употребяват самостоятелно и за лица в м.р., те имат следните падежни форми: кого, кому, когото, комуто, някого, някому, еди-кого, еди-кому, кого-годе, кому-годе, кого да е, кому да е, никого, никому, всякого, всекому.

Като неопределително местоимение се употребява и числителното бройно *един, една, едно, едни*. Още неопределителни местоимения се образуват с помощта на морфемите *еди-* (*еди-кой, еди-какъв, еди-чий, еди-колко, еди-що*), *-годе* (*кой-годе, какъв-годе, чий-годе, колко-годе, що-годе*) и *да е* (*кой да е, какъв да е, чий да е, колко да е, що да е*).

Някои от местоименията в м.р., ед. ч. се пишат с *й* (*кой, чий* и т.н.), докато във формите им в мн. ч. се пишат с *и* (*кои, чии* и т.н.). Неразличаването на тези форми води не само до груби правописни грешки, но и до проблеми с правилното съгласуване в изречението.

II. Упражнения

I. Поставете въпросителните местоимения:

- ..... говори с теб? – С мен говори Иван.
- ..... е този Иван? – Иван е учител.
- ..... приятел е Иван? – Иван е мой приятел.
- ..... свири на пиано? – На пиано свири Мария.
- ..... е тази Мария? – Мария е ученичка в музикално училище.
- ^{чия}..... приятелка е Мария? – Мария е моя приятелка.
- ..... се скараха вчера пред блока? – Скараха се нашите съседи.
- ^{чие}..... е това дете? – Това дете е наше.
- ..... студенти учат в Софийския университет? – В Софийския университет учат 25 000 студенти.

10. .... е тази блуза? – Тази блуза е много модерна.
11. .... е този ужасен шум? – Този ужасен шум идва от съседите.
12. Не мога да разбера за ..... ми говориш? – Говоря ти за срещата вчера.

II. Поставете необходимите относителни местоимения:

Модел: Човекът, който дойде вчера, беше моят дядо.

1. Жената, с ..... разговарях днес сутринта, ми каза да се обадя отново утре.
2. Детето, ... тичаше в парка, падна и заплака силно.
3. Студентите, ... редовно идваха на лекции, се представиха блестящо на изпита.
4. Познавах го такъв, ... беше преди 30 години.
5. Момичето, ... учебник взех назаем, ми разказа своето детство.
6. Аз изядох толкова пържени картофи, ... не бях си представял, че ще мога да изям някога.
7. .... повече време минава, толкова повече човек остарява.
8. Вие ми съобщихте такава новина, ... не съм очаквал да чуя.
9. .... ми заповядаш, това ще направя.
10. .... повикало, такава се обадило.
11. .... повече имаш, толкова повече искаш.
12. .... не работи, не трябва да яде.

III. Поставете необходимите неопределителни местоимения:

1. .... потропа на вратата.
2. .... интересна книга ще ми попадне в ръцете ..... ден.
3. .... светъл ден ще спечеля от лотарията.
4. .... хора предпочитат да не ходят на работа.
5. .... лева ще ми стигнат да си купя билет за концерта утре вечерта.
6. .... тъга ме е обхванала и днес цял ден ми е тъжно.
7. Ще се срещнем ..... вечер след работа.
8. Вчера обсъждахме ..... интересни проблеми.
9. Изсвирете ми ..... приятна мелодия.
10. .... години ще са достатъчни, за да забрави случилото се.
11. .... смели мъже изкачиха планината в най-голямата буря.
12. .... момиче се обади вчера по телефона.

IV. Поставете необходимите отрицателни местоимения:

1. .... не дойде вчера на партито.
2. .... цвят не ми отива.
3. .... документи не съм откраднал.
4. Чия е тази земя? – Тази земя е .....
5. .... картини не успях да видя от този художник.
6. Колко двойки имаш на изпитите? – Нямам ..... двойки.
7. .... не иска да дойде да ми помогне.
8. .... хора не виждам тази вечер из града.
9. Не разполагам с ..... свободно време за почивка.
10. .... интереси не защитавам.
11. .... не може да ме разубеди.
12. .... не дойде вчера на изпит.

V. Поставете необходимите обобщителни местоимения:

1. .... човек е прав за себе си.
2. .... жаба да си знае гъола.
3. .... дете трябва да има щастливо детство.
4. Има ..... начини да се успее в съвременния свят.
5. Колко хляб изяде? – Изядох ..... хляб.
6. Какво научи за живота? – Научих ..... за живота.
7. .... летен ден слънцето изгрява в 7 часа сутринта.
8. .... хора се разхождат из града.
9. Ние пропуснахме ..... възможни шансове.
10. За ..... участник има парична награда.
11. По ..... време на денонощието може да се обадите на полицията.
12. .... достъп е забранен.

III. Българска фразеология

девета дупка на кавала
зад девет планини и девет морета
свиря първа цигулка